

Tworzenie programów studiów na bazie efektów uczenia się

– proces przygotowania uczelni do pisania nowych programów na przykładzie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

**Dzień Boloński
Europejskie i Krajowe Ramy Kwalifikacji
Warszawa, 24 listopada 2009 r.**

Maria Ziólek - Ekspert Boloński

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Art. 159. Studia w uczelni są prowadzone jako studia pierwszego, drugiego stopnia lub jako jednolite studia magisterskie.

Art. 166. 1. Studia **licencjackie** trwają **od sześciu do ośmiu semestrów**, a studia **inżynierskie** **siedem lub osiem semestrów**.

2. Okres studiów pierwszego stopnia, obejmujących zgodnie z obowiązującymi standardami kształcenia praktykę zawodową, **może być przedłużony o czas trwania praktyki**.

3. Senat uczelni może określić warunki zwalniania studenta z obowiązku odbycia praktyki.

4. Studia **drugiego stopnia** trwają **trzy lub cztery semestry**.

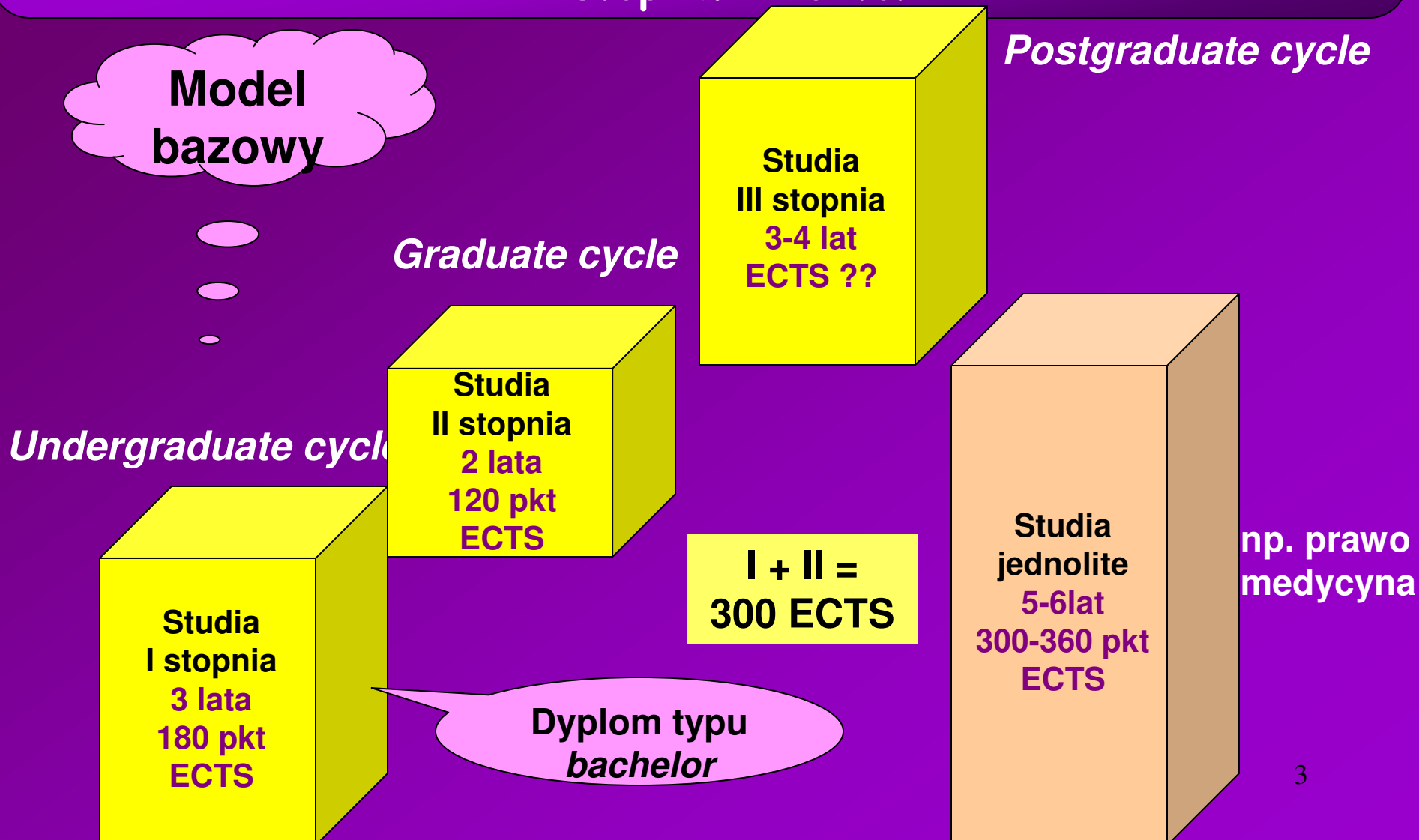
5. Jednolite studia **magisterskie** trwają **od dziewięciu do dwunastu semestrów**.

6. Studia **niestacjonarne** mogą trwać **jeden lub dwa semestry dłużej** niż odpowiednie studia stacjonarne.

(Art. 2 ust. 7-10; Art. 9 ust. 1-3; Art. 159, 160, 165-168)

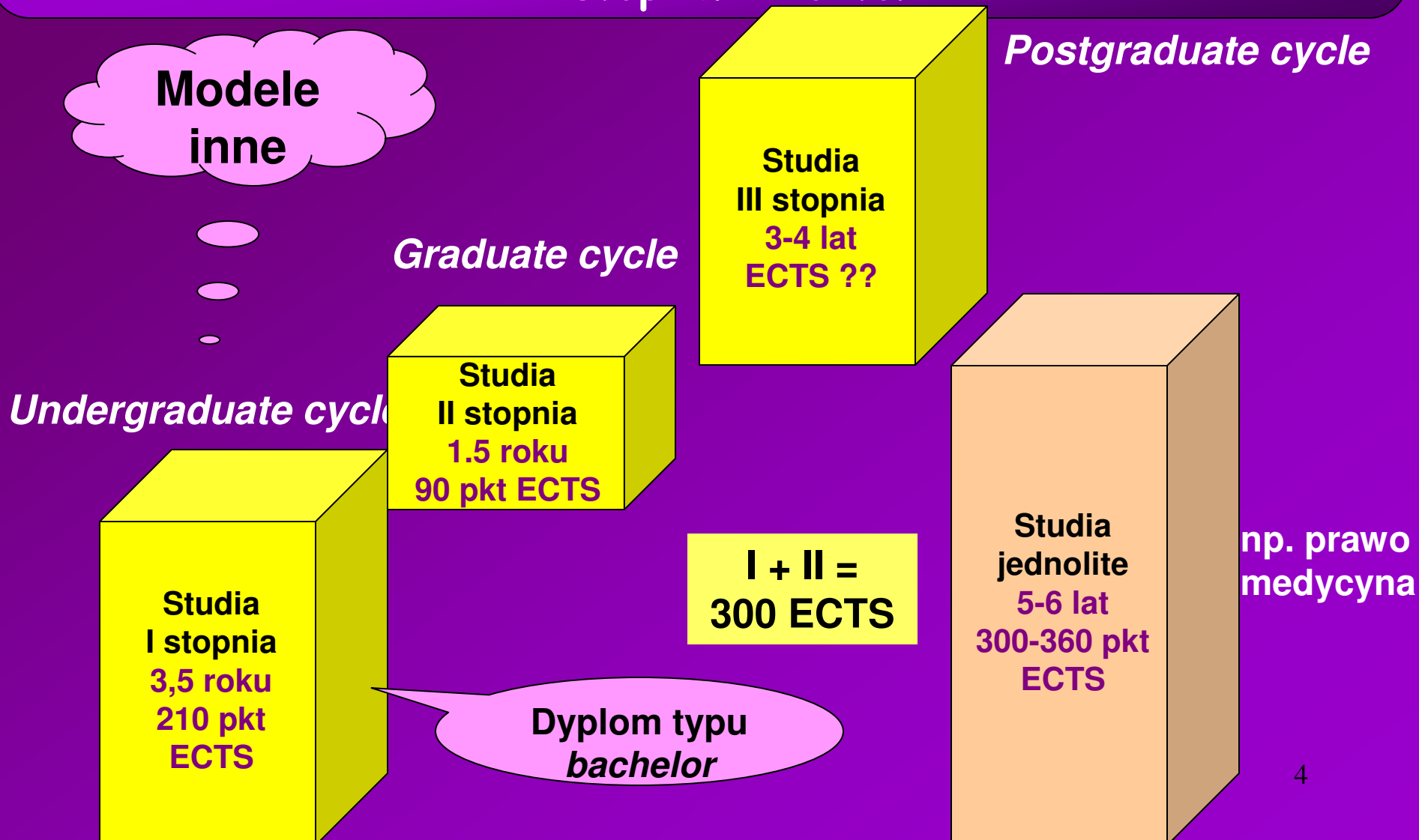
Trójstopniowy system kształcenia

I stopień - licencjat/inżynier, II stopień - magister,
III stopień - doktor

Struktura studiów trójstopniowych

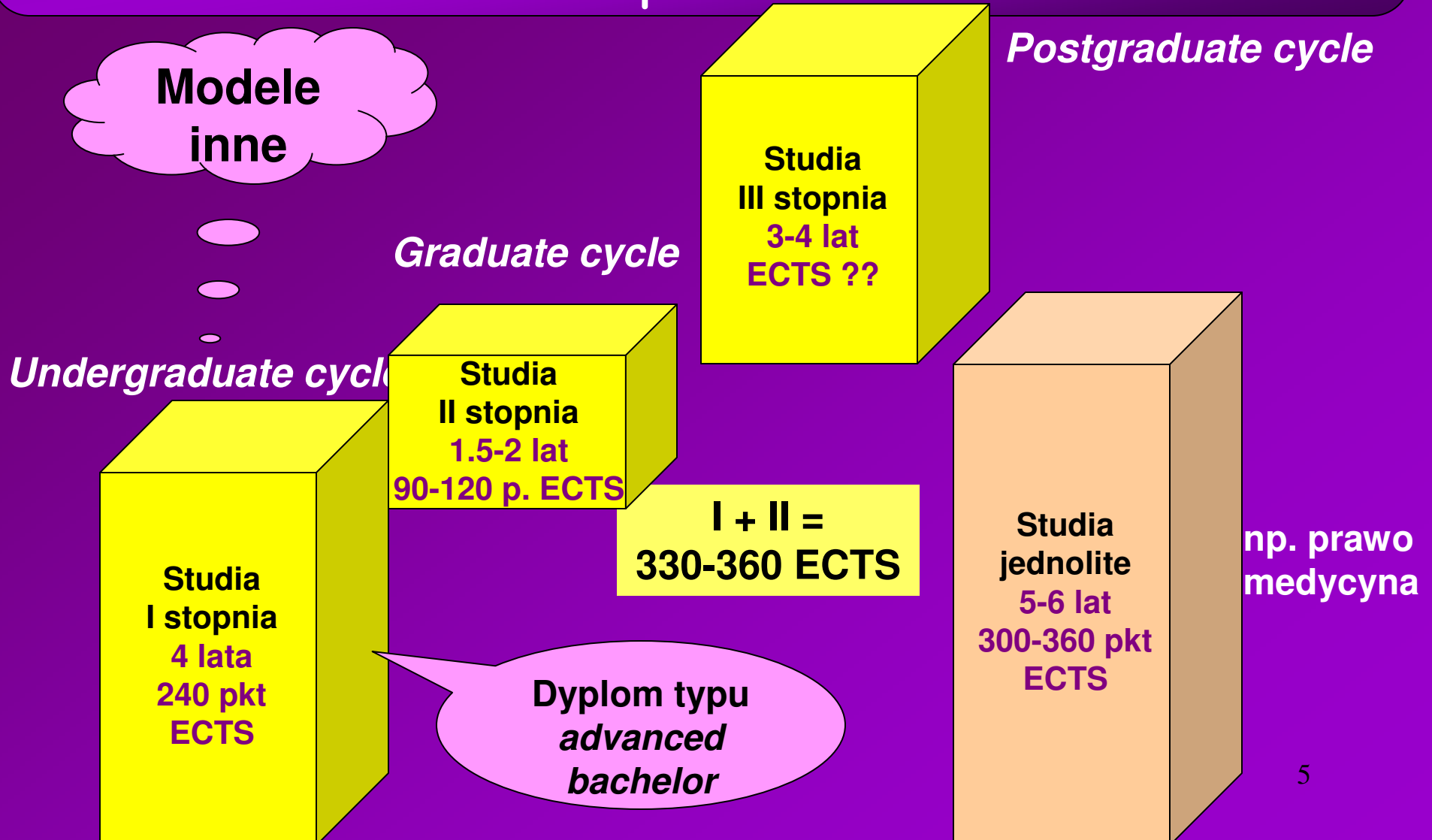
I stopień - licencjat/inżynier, II stopień - magister,
III stopień - doktor

Struktura studiów trójstopniowych

I stopień - licencjat/inżynier, II stopień - magister,

III stopień - doktor

Sposób kształcenia

ZMIANA

NAUCZANIE

UCZENIE SIĘ

Student centered teaching

Pytania zadawane absolwentowi

POPRIEDNIO:

co zrobiłeś (jakie przedmioty studiowałeś),
żeby uzyskać dyplom?

OBECNIE:

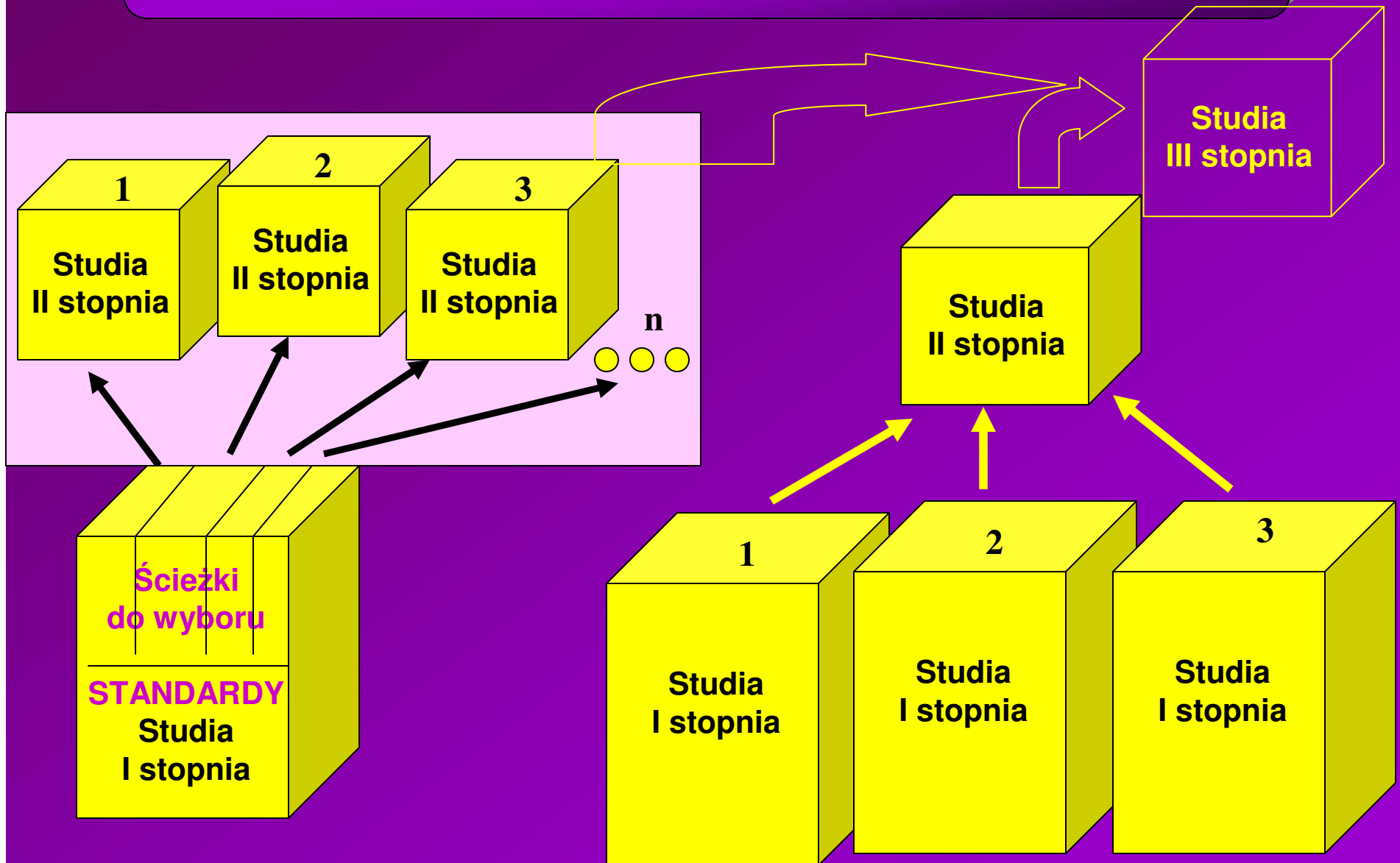
co potrafisz zrobić teraz po uzyskaniu
dyplomu?

Warunki przejścia z I na II stopień i uzyskania tytułu magistra

Każdy stopień stanowi odrębne studia prowadzące do uzyskania przez studenta określonych efektów uczenia się. Ma za zadanie przygotować absolwentów do pracy zawodowej lub/i dalszego uczenia się oraz ułatwić mobilność studentów.

Warianty wejścia na II stopień

Tworzenie programów studiów dwustopniowych

Etapy postępowania:

1. Określenie celu studiów
2. Określenie efektów uczenia się
3. Przypisanie punktów ECTS odpowiadających założonym efektom uczenia się

Cel:

szeroki, ogólny opis intencji nauczania; wskazuje na to co nauczyciel zamierza zawrzeć w przedmiocie nauczania (studiów). Cele są zwykle pisane z punktu widzenia nauczycieli.

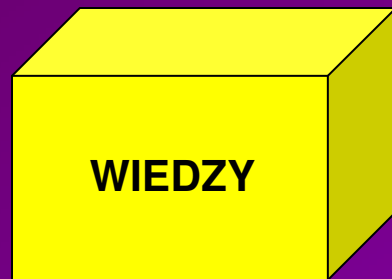
Efekty uczenia się:

co student/absolwent powinien umieć, rozumieć, potrafić zademonstrować po zaliczeniu danego programu (uzyskaniu przypisanych programowi punktów ECTS).

Efekty uczenia się definiujemy tak, aby można było sprawdzić ich osiągnięcie.

Efekty uczenia się

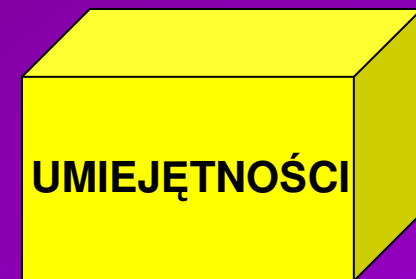
W kategoriach

WIEDZY

ZACHOWAŃ
I POSTAW

UMIEJĘTNOŚCI

6. Ocena

5. Synteza

4. Analiza

3. Zastosowanie

2. Zrozumienie

1. Wiedza

Hierarchia
w dziedzinie
wiedzy

Jak zapewnić osiągnięcie założonych efektów uczenia się ?

Należy

- 1. Ustalić treści kształcenia**
- 2. Określić metody nauczania przedmiotu zapewniające uzyskanie założonych efektów uczenia się.**
- 3. Określić metody oceny stopnia osiągniętych przez studenta efektów uczenia się .**

1. Ustalenie treści kształcenia...

Standardy

Podstawowe (dziedzinowe)

Kierunkowe

Praktyki / inne wymagania

**Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 12 lipca 2007 dot. standardów nauczania**

Po wprowadzeniu KRK treści kształcenia będą odnoszone do deskryptorów sporządzonych dla danej dziedziny/dyscypliny

Uwagi praktyczne

1. Konstrukcja tabeli zbiorczej, która:

- przedstawia informacje o całym programie studiów (treści programowe, efekty uczenia się)
- ułatwia identyfikację powtórzeń i „białych plam”

Uwagi praktyczne

Wiedza i zrozumienie (W&Z), Umiejętności (U), Zachowania (Z)	Przedmiot/moduł 1	Przedmiot/moduł N	Cele kształcenia/ Efekty uczenia się (całe studia)
W&Z	Pojęcia1 Zastosowania 1	Pojęcia 2 Zastosowania 2	Pojęcia Zastosowania
U Z	Stos. metod 1 Rozwiąz. probl. 1	Stos. metod 2 Rozwiąz. probl. 2	Metody Rozwiąz. probl.
Cele kształcenia/ Efekty uczenia się (przedmiot/moduł)	Opis celów/efektów 1	Opis celów/efektów N	Opis celów/efektów całego programu studiów

2. Przy budowaniu programów – przynajmniej jeden semestr bez przedmiotów obejmujących standardy (przedmioty obowiązkowe) – ułatwia mobilność

2. Metody nauczania i uczenia...

Wykłady

Ćwiczenia

Laboratoria

Konwersatoria

Praca kliniczna

Seminaria

Praca w grupie

Prezentacje

Dyskusje

Rozwiązywanie problemu

3. Oceny...

Ocena formująca

Prowadzona na początku zajęć i/lub w trakcie ich trwania przez nauczycieli i studentów. Daje informacje podstawowe dla nauczania i uczenia się określonego przedmiotu. Pomaga nauczycielowi ukierunkować nauczanie do poziomu studentów tak, aby uzyskać założone efekty uczenia się, a studentowi pomaga w uczeniu się

Ocena podsumowująca

Ocena zwykle pod koniec modułu lub przedmiotu, która podsumowuje osiągnięte efekty uczenia się

Powiązania 1-2-3.

Efekty uczenia się-Metody nauczania-Metody oceny

PRZYKŁADY

Efekty uczenia się w dziedzinie:	Metody uczenia i nauczania	Metody oceny
WIEDZY Wykazanie wiedzy, zrozumienia, zastosowania, analizy, syntezy, oceny	Wykłady Tutorial Dyskusje ...	Egzamin końcowy Test wielokrotnego wyboru Esej (raport) ...
ZACHOWANIA	Praca w grupie Seminarium ...	Praktyka kliniczna Prezentacje ...
UMIEJĘTNOŚCI	Laboratorium ...	Ocena praktycznych umiejętności ...

Pytania, które zadają sobie uczelnie

Jaka jest rzeczywistość ?
czyli

Jak realizowane są studia
dwu (trzy) stopniowe?
(programy, metody nauczania...)

Jak przygotować się na wprowadzenie
Krajowych Ram Kwalifikacji?
(Co można zrobić już, z czym czekać?)

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Wprowadzenie systemu studiów dwustopniowych
w roku akademickim 2006/07

Studia doktoranckie prowadzone wg reguł wewnętrznych

Stan aktualny

Pierwsi absolwenci studiów I stopnia (08/09) –
na wszystkich wydziałach
i II stopnia na niektórych wydziałach

Sygnaly:

- programy I stopnia nieraz bazują na
skondensowanych programach studiów jednostopniowych

- studia II st. – czasami brak „pomysłów” na program

- zdarza się niski poziom kwalifikacji absolwentów

-

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Działania równoległe

„Powszechne” nauczanie
tworzenia programów
studiów w oparciu o efekty
uczenia się
i nauczanie „języka” opisu
efektów uczenia się

Budowa uczelnianego
SYSTEMU
Zapewnienia i Doskonalenia
Jakości Kształcenia

Nauczanie....

1. Szkolenia koordynatorów ECTS i USOS wszystkich wydziałów i wszystkich kierunków w zakresie:
 - Opisów efektów uczenia się dla stopni I i II
 - Opisów efektów uczenia się dla przedmiotów/modułów
2. Koordynatorzy ECTS „uczą języka” opisów efektów uczenia się pracowników swojego wydziału/kierunku; przekazują wzory takich opisów i sprawdzają poprawność opisów otrzymanych od pracowników. Opisy dotyczą aktualnie prowadzonych przedmiotów i zostają umieszczone w katalogach przedmiotów w systemie USOS

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Nauczanie....

Wzory opisów przedmiotów w j. polskim i angielskim

Przykładowy opis przedmiotu na studiach humanistycznych

Wstęp do nauki o Literaturze
Studia I stopnia
Prof. E. Kraskowska

Student: **1) uzyskuje podstawową wiedzę na temat:** miejsca nauki o literaturze w obszarze nauk humanistycznych; związków nauki o literaturze z innymi dziedzinami wiedzy (językoznawstwo, filozofia, socjologia, psychologia, kulturoznawstwo i in.); podstawowych pojęć literaturoznawczych (epoka, prąd, gatunek, konwencja, autor, utwór, odbiorca itp.); dziejów badań nad literaturą (starożytność, doktryny klasycystyczne, wiek XIX, główne kierunki w badaniach literackich w wieku XX i XXI); aktualnej sytuacji literaturoznawstwa w Polsce i za granicą;

2) rozumie: znaczenie badań nad literaturą w naukach humanistycznych i w kulturze ogólnej; specyfikę badań literackich; istotę związków między literaturą a innymi zjawiskami kulturowymi; różnicę między profesjonalnym a amatorskim podejściem do literatury;

3) posiada umiejętność: czytania ze zrozumieniem prac naukowych z zakresu literaturoznawstwa, streszczania ich i komentowania; prawidłowego posługiwania się podstawowymi pojęciami i terminami z zakresu literaturoznawstwa; konstruowania dłuższej wypowiedzi ustnej w formie indywidualnej prezentacji i/lub głosu w dyskusji; gromadzenia i wykorzystywania informacji naukowej; systematyzowania wiedzy szczegółowej; porównywania różnych koncepcji teoretycznych; rekapitulowania i podsumowywania dyskusji, wyciągania wniosków; pracy w grupie.

Nauczanie....

Wzory opisów przedmiotów w j. polskim i angielskim

Przykładowy opis przedmiotu na studiach przyrodniczych

Kataliza heterogeniczna
Studia II stopnia
Prof. M. Ziółek

EFEKTY UCZENIA SIĘ. Po zakończeniu przedmiotu student powinien wykazać się:

- 1) Wiedzą i zrozumieniem: - preparatyki i modyfikacji katalizatorów - istoty działania katalizatora - etapów reakcji katalitycznych i zjawisk zachodzących na powierzchni katalizatora - teorii katalizy - działania centrów aktywnych katalizatora - metod określania struktury/tekstury oraz własności powierzchniowych katalizatorów (w szczególności: XRD, TEM, SEM, adsorpcji azotu, FTIR, UV-VIS, XPS, EPR, TGA, TPD, TPO, TPR, reakcji testowych) - sposobów wyrażania aktywności i selektywności procesu - najważniejszych przemysłowych procesów katalitycznych.
- 2) Zdolnością doboru właściwych katalizatorów do procesów utleniania-redukcji i kwasowo-zasadowych.
- 3) Umiejętnością wyboru właściwych technik do badania katalizatorów i zjawisk zachodzących na ich powierzchni.
- 4) Umiejętnością interpretacji wyników badań i formułowania trafnych wniosków.
- 5) Umiejętnością doboru właściwych warunków do prowadzenia określonego procesu katalitycznego.
- 6) Zdolnością pisania raportu na bazie wykonanego projektu badawczego.
- 7) Umiejętnością prezentacji i dyskusji wyników badań.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Nauczanie....ECTS

Wstęp do nauki o literaturze

Kalkulacja nakładu pracy studenta

1. Godziny kontaktowe 30h = 1 p. ECTS
2. Czytanie zadanych lektur (7 stron tekstu naukowego/1h, ok. 70 stron = 10h)
3. Przygotowanie indywidualnej prezentacji ustnej 10h
4. Przygotowanie do zaliczenia 10 h

2+3+4 = 30h = 1 p. ECTS

Razem: 2 p. ECTS

Kataliza heterogeniczna

KALKULACJA NAKŁADU PRACY STUDENTA

1. Godziny kontaktowe: 90 h (30 h wykładów i 60 h ćwiczeń laboratoryjnych)
2. Przygotowania do ćwiczeń laboratoryjnych: 60 h
3. Opracowanie wyników ćwiczeń laboratoryjnych: 20 h
4. Czytanie wskazanej literatury: 10 h
5. Napisanie i dyskusja raportu z ćwiczeń laboratoryjnych: 40 h
6. Przygotowanie do egzaminu: 40 h

RAZEM: 260 h – 10 ECTS

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

System....

Budowa Uczelnianego i Wydziałowych
Systemów Zapewnienia i Doskonalenia
Jakości Kształcenia

STRUKTURA UCZELNIANEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA I DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA w UAM USZDJK

Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia

Przewodniczący – Prorektor ds. Kształcenia

Zastępca Przewodniczącego – Pełnomocnik ds. Zapewniania Jakości Kształcenia

**Zespół ds. Działań na Rzecz
Jakości Kształcenia - *Pełnomocnik***

Komisje Rektorskie ds.
Kształcenia - *Przewodniczący*

ECTS
Koordinator

LLL
Koordinator

E-learning - *Koordinator*

Zasoby i środki wsparcia
Koordinator

Systemy informacyjne
USOS - *Koordinator*

Mobilność - *Koordinator*

Proces Boloński - *Koordinator*

**Zespół Oceniający Jakość Kształcenia
*Pełnomocnik***

Komisja Senacka ds.
Kształcenia - *Przewodniczący*

**Biuro ds. Zapewnienia
i Doskonalenia
Jakości Kształcenia**

STRUKTURA WYDZIAŁOWEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA I DOSKONALENIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA WSZDJK

PRODZIEKAN DS. DYDAKTYCZNYCH

Komisja Dydaktyczna /
Rada Programowa

Koordinator ECTS

Koordinator LLL

Koordinator USOS

Koordinator e-learningu

Koordinator ds. mobilności
(Erasmusa)

**Wydziałowy / Instytutowy Zespół Oceniający Jakość Kształcenia
WZOJK**

System....

Zadanie nr 1 UZZDJK

Opracowanie wytycznych ewaluacji (audytu wewnętrznego) stanu wyjściowego na UAM i wydziałach oraz wykonanie oceny

Ocena powinna uwzględniać następujące elementy:

1. Programy kształcenia
2. Formy kształcenia
3. Strukturę studiów
4. System informacyjny
5. Kadre nauczającą
6. Warunki techniczne realizacji zajęć dydaktycznych
7. Formy oceny jakości kształcenia
8. Środki wsparcia

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Plany....

Do czerwca 2010 – opracowanie Księgi Jakości Kształcenia na wszystkich wydziałach UAM

Do czerwca 2010 – szkolenia na Radach Wydziału dotyczące budowy programów studiów w oparciu o efekty uczenia się

Od września 2010 – rozpoczęcie przebudowy programów studiów;
termin zakończenia zależny od terminu wprowadzenia KRR

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

